



Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 11. septembra 2014*

„Neizpolnitev obveznosti države — Državne pomoči, nezdružljive s notranjim trgov — Obveznost vračila — Člen 108(2) PDEU — Uredba (ES) št. 659/1999 — Člen 14(3) — Sklep Komisije — Ukrepi, ki jih morajo sprejeti države članice“

V zadevi C-527/12,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 108(2) PDEU, vložene 20. novembra 2012,

Evropska komisija, ki jo zastopata T. Maxian Rusche in F. Erlbacher, agenta, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožeča stranka,

proti

Zvezni republiki Nemčiji, ki jo zastopata T. Henze in K. Petersen, agenta,

tožena stranka,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik senata, E. Juhász (poročevalec), A. Rosas, D. Šváby in C. Vajda, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodna tajnica: A. Impellizzeri, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 4. decembra 2013,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 13. februarja 2014

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Evropska Komisija s tožbo Sodišču predlaga, naj ugotovi, da Zvezna republika Nemčija s tem, da ni sprejela vseh ukrepov, potrebnih za to, da bi se z vračilom dodeljenih pomoči omogočila takojšnja in učinkovita izvršitev Sklepa Komisije 2011/471/EU z dne 14. decembra 2010 o državni pomoči C 38/05 (ex NN 52/04) Nemčije v korist skupine Biria (UL 2011, L 195, str. 55), ni izpolnila obveznosti, ki

* Jezik postopka: nemščina.

izhajajo iz členov 108(2) PDEU in 288 PDEU, načela učinkovitosti, člena 14(3) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339) in členov od 1 do 3 navedenega sklepa.

Pravo Unije

- 2 V uvodni izjavi 13 Uredbe št. 659/1999 je navedeno:

„ker je treba v primeru nezakonite pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgom, ponovno vzpostaviti učinkovito konkurenco; ker je v ta namen potrebno, da se pomoč, vključno z obrestmi, vrne brez odlašanja; ker je primerno, da se vračilo izvede skladno s postopki nacionalnega prava; ker uporaba teh postopkov ne sme, s preprečevanjem takojšnje in učinkovite izvedbe odločbe Komisije, preprečiti ponovne vzpostavitve učinkovite konkurence; ker morajo države članice, da bi dosegle ta rezultat, sprejeti vse potrebne ukrepe, da zagotovijo učinkovitost odločb Komisije“.

- 3 Člen 14 te uredbe, naslovljen „Vračilo pomoči“, določa:

„1. Če se v primerih nezakonite pomoči sprejmejo negativne odločbe, Komisija odloči, da mora zadevna država članica sprejeti vse potrebne ukrepe, da upravičenec vrne pomoč (v nadaljnjem besedilu ‚odločba o vračilu‘). Komisija ne zahteva vračila pomoči, če bi bilo to v nasprotju s splošnim načelom prava Skupnosti.

2. Pomoč, ki se vrne na podlagi odločbe o vračilu, vključuje obresti po primerni obrestni meri, ki jo določi Komisija. Obresti se plačajo od datuma, ko je bila nezakonita pomoč na razpolago upravičencu, do datuma vračila.

3. Brez poseganja v odločbo Sodišča [Evropske unije] na podlagi člena [278 PDEU] se vračilo izvede nemudoma in skladno s postopki, določenimi v nacionalni zakonodaji zadevne države članice, če omogočajo takojšnjo in učinkovito izvajanje odločbe Komisije. V ta namen in v primeru postopka pred državnimi sodišči zadevne države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, ki so jim na voljo v teh pravnih sistemih, vključno z začasnimi ukrepi, brez poseganja v pravo Skupnosti.“

- 4 Člen 23(1) navedene uredbe, naslovljen „Neizpolnjevanje odločb in sodb“, določa:

„Če zadevna država članica ne izpolni pogojne ali negativne odločbe, zlasti v primerih, navedenih v členu 14, lahko Komisija zadevo predloži neposredno Sodišču [...] skladno s členom [108(2) PDEU].“

Dejansko stanje

- 5 Družba MB System GmbH & Co. KG (v nadaljevanju: MB System) je del skupine Biria. Družba MB System je izdelovala kolesa do konca leta 2005, ko je zaključila proizvodnjo koles in odsvojila materialna sredstva, ki jih je za to uporabljala. Od tedaj je dejavnost družbe MB System upravljanje nepremičnin.
- 6 Družba Technologie-Beteiligungsgesellschaft mbH (v nadaljevanju: TBG) je odvisna družba, v celoti v lasti Kreditanstalt für Wiederaufbau, ki je subjekt javnega prava pod nadzorom Zvezne republike Nemčije. Z udeležbo financira mala in srednja podjetja v tehnološkem sektorju. Po večkratnem prestrukturiranju je družba TBG leta 2003 s tiho udeležbo v kapitalu družbe gbb-Beteiligungs AG, ki je leta 2001 financirala družbo Bike Systems GmbH & Co. Thüringer Zweiradwerk KG, pravno prednico

družbe MB System, prevzela vse njene aktive. Ta udeležba ni bila priglašena Komisiji kot državna pomoč. Stranki se strinjata, da je šlo za državno pomoč, ker je bila dogovorjena obrestna mera za njeno vračilo nižja od tržne.

- 7 Navedena udeležba je bila izvedena z zasebnopravno pogodbo.
- 8 Komisija je 20. oktobra 2005 na podlagi več pritožb, ki so jih vložili konkurenti, začela formalni postopek preiskave v skladu s členom 108(2) PDEU.
- 9 Komisija je z Odločbo 2007/492/ES z dne 24. januarja 2007 o državni pomoči C 38/2005 (prej NN 52/2004) Nemčije za skupino Biria (UL L 183, str. 27) odločila, da je bila obravnavana udeležba pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgov, in je Zvezni republiki Nemčiji naložila, naj sprejme vse ukrepe, potrebne za njeno vračilo (v nadaljevanju: prva odločba). Ta odločba je bila 3. marca 2010 s sodbo Splošnega sodišča Evropske unije Freistaat Sachsen/Komisija (T-102/07 in T-120/07, EU:T:2010:62) razglašena za nično.
- 10 Po tej odločbi Komisije je družba TBG 16. februarja 2007 na družbo MB System naslovila zahtevo za vračilo zneska državne pomoči, ki je ustrezal prednosti, ki je bila posledica uporabe nižje obrestne mere od tržne. Družba MB System je plačilo zavrnila.
- 11 Znesek, ki bi ga bilo treba vrniti, sta stranki oktobra 2007 skupaj določili na 697.456 EUR.
- 12 Potem ko je družba MB System zavrnila izpolnitev nove zahteve za vračilo, je družba TBG 10. aprila 2008 vložila tožbo pri Landgericht Mühlhausen (deželno sodišče v Mühlhausnu) za plačilo navedenega zneska. Ta tožba je temeljila na prvi odločbi ter na kršitvi člena 108(3) PDEU in člena 134 nemškega civilnega zakonika (Bürgerliches Gesetzbuch), ker zadevna pomoč ni bila priglašena.
- 13 V skladu z ustaljeno sodno prakso nemških sodišč je pogodba, sklenjena v nasprotju s členom 108(3) PDEU, po nemškem pravu v skladu s členom 134 civilnega zakonika nična. Razglasitev ničnosti prve odločbe zato ni bila ovira za tožbo pri Landgericht Mühlhausen.
- 14 Obravnava pred Landgericht Mühlhausen je potekala 26. novembra 2008 brez navzočnosti pooblaščenca družbe MB System. To sodišče je zato izdalo začasno izvršljivo zamudno sodbo (v nadaljevanju: zamudna sodba), s katero je bilo družbi TBG omogočeno, da svojo terjatev poplača iz premoženja družbe MB System. Družba MB System je 19. decembra 2008 zoper to sodbo vložila ugovor.
- 15 Navedeno sodišče je s sklepom z dne 9. januarja 2009 prekinilo izvršbo zamudne sodbe pod pogojem, da družba MB System zagotovi zavarovanje v znesku 800.000 EUR, in sicer v obliki pologa pri Landgericht Mühlhausen ali kavcije.
- 16 Landgericht Mühlhausen je 17. marca 2009 ob upoštevanju postopka, ki je takrat potekal pred Splošnim sodiščem, sklenilo prekiniti postopek, ki je potekal pred njim.
- 17 Družba TBG je 7. aprila 2009 pri Thüringer Oberlandesgericht (višje deželno sodišče v Thüringnu) vložila pritožbo zoper ta sklep o prekinitvi postopka. Ta pritožba je bila 25. januarja 2010 zavrjnena. Družba TBG je 25. februarja 2010 vložila revizijo pri Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče). To sodišče je 16. septembra 2010 s sklepom odločilo, da sta sklep Landgericht Mühlhausen z dne 17. marca 2009 o prekinitvi postopka in sklep Thüringer Oberlandesgericht z dne 25. januarja 2010 o potrditvi prvonavedenega sklepa postala brezpredmetna, potem ko je Splošno sodišče prvo odločbo razglasilo za nično.

- 18 Potem ko je Splošno sodišče prvo odločbo razglasilo za nično, je Komisija sprejela Sklep 2011/471, ki se obravnava v tem primeru (v nadaljevanju: obravnavani sklep) in katerega izrek določa:

„Člen 1

Državna pomoč Nemčije v korist Bike Systems GmbH & Co. Thüringer Zweiradwerk KG (zdaj MB System), Sachsen Zweirad GmbH in Biria GmbH (pozneje Biria AG in zdaj MB Immobilien) [(v nadaljevanju: sporna pomoč)] ni združljiva z notranjim trgom. Pomoč vključuje naslednje ukrepe:

- (a) ukrep 1: tiha udeležba v podjetju Bike Systems GmbH & Co. Thüringer Zweiradwerk KG (zdaj MB System) v višini 2070 732 EUR. [...]

[...]

Člen 2

1. Nemčija od upravičenih podjetij zahteva vračilo pomoči iz člena 1.
2. Izterjava se izvede nemudoma v skladu z nacionalnimi postopki, če ti omogočajo takojšnjo in učinkovito izvajanje tega sklepa.

[...]

Člen 3

1. Vračilo pomoči iz člena 1 se izvede takoj in učinkovito
2. Nemčija zagotovi, da se ta sklep izvede v štirih mesecih od datuma prejetja uradnega obvestila o tem sklepu.

[...]

Člen 5

Ta sklep je naslovljen na Zvezno republiko Nemčijo.“

- 19 Tožba družbe MB System zoper obravnavani sklep je bila 3. julija 2013 zavrnjena s sodbo Splošnega sodišča MB System/Komisija (T-209/11, EU:T:2013:338).
- 20 Družba TBG je 21. marca 2011 pri Amtsgericht Nordhausen (okrajno sodišče v Nordhausnu) vložila predlog za vknjižbo sodnih hipotek zaradi izvršbe zamudne sodbe. Zaprošene sodne hipoteke so bile vknjižene 1. junija 2011. Amtsgericht Nordhausen je 21. julija 2011 na predlog družbe TBG za dražbo nepremičnin družbe MB System postavilo izvedenca za ugotovitev njihove vrednosti.
- 21 V okviru postopka v zvezi z izvršitvijo obravnavanega sklepa je Landgericht Mühlhausen na predlog družbe MB System 30. marca 2011 s sklepom ponovno prekinilo postopek. Družba TBG je 14. aprila 2011 ponovno vložila pritožbo pri Thüringer Oberlandesgericht, to pa jo je 28. decembra 2011 zavrnilo s sklepom. Družba TBG je 26. januarja 2012 pri Bundesgerichtshof vložila revizijo, to pa je 13. septembra 2012 razveljavilo sklepa nižjih sodišč. Tako se je postopek pred Landgericht Mühlhausen nadaljeval 27. marca 2013.

- 22 Amtsgericht Nordhausen je 25. julija 2012 na podlagi izvedenskega mnenja z dne 22. maja 2012 prodajno vrednost nepremičnin družbe MB System določilo na 1.893.700 EUR. Za dan prodaje teh nepremičnin na dražbi je bil določen 10. april 2013. Do obravnave pred Sodiščem 4. decembra 2013 je bila ta dražba neuspešna, tako da sporne pomoči ni bilo mogoče izterjati.
- 23 Ker obravnavani sklep skoraj po dveh letih od sprejetja še ni bil izvršen, je Komisija vložila to tožbo. Zvezna republika Nemčija ne nasprotuje utemeljenosti tega sklepa in svoji obveznosti izterjati sporno pomoč od družbe MB System. Stranki se strinjata, da je na dan vložitve tožbe Komisije skupni znesek, ki ga je treba vrniti, znašal 816.630 EUR.

Tožba

Trditve strank

- 24 Komisija meni, da tožena stranka ni sprejela vseh potrebnih ukrepov, da bi se izvršitev obravnavanega sklepa dosegla z izterjavo sporne pomoči.
- 25 Komisija primarno poudarja, da lahko zadevna država članica v skladu s členom 14(3) Uredbe št. 659/1999 načeloma prosto izbere način, na katerega bo v skladu s svojim nacionalnim postopkovnim pravom zagotovila izvršitev sklepa Komisije o vračilu pomoči, ki je nezdružljiva z notranjim trgov, pri tem pa mora spoštovati načelo učinkovitosti. Vendar po njenem mnenju instrument, ki ga je za vračilo pomoči izbrala tožena stranka, in sicer tožba za vračilo pred nemškimi civilnimi sodišči, ni primeren za to, da bi se zagotovila takojšnja in dejanska izvršitev obravnavanega sklepa. Zaradi običajne dolžine sodnih postopkov naj bi bila toženi stranki učinkovita izterjava sporne pomoči v štirimesečnem roku, določenem v obravnavanem sklepu, onemogočena.
- 26 Komisija tako meni, da ker takojšnja in učinkovita izvršitev obravnavanega sklepa z uporabo postopkov nemškega civilnega prava ni bila zagotovljena, bi se moralo nacionalno postopkovno pravo v skladu s členom 14(3), drugi stavek, Uredbe št. 659/1999 umakniti pravu Unije, tožeča stranka pa bi morala sama s sprejetjem upravnega akta, s katerim bi naložila vračilo sporne pomoči, vzpostaviti izvršilni naslov in se pri tem opreti neposredno na pravo Unije. To pravo naj bi namreč ponujalo pravne podlage, ki bi tožeči stranki omogočile sprejetje takega upravnega akta. Taka podlaga naj bi bil obravnavani sklep, čeprav družbe MB System ne zavezuje neposredno k vračilu sporne pomoči. Taki pravni podlagi naj bi bila tudi člena 14(3) Uredbe št. 659/1999 in člen 108(2), prvi pododstavek, PDEU.
- 27 Komisija v zvezi s tem na splošno trdi, da ima zadevna država članica v primeru sklepa o naložitvi vračila nezakonite pomoči, ki je nezdružljiva z notranjim trgov, obveznost rezultata, s katero se od nje zahteva, da doseže učinkovito vračilo te pomoči v roku, ki ga določi Komisija, in ne obveznosti ravnanja, ki bi bila omejena na to, da v tem roku začne postopek za vračilo. V obravnavanem primeru bi morala biti sporna pomoč vrnjena v roku iz člena 3 obravnavanega sklepa. Tožena stranka naj bi bila zato odgovorna za neuresničitev rezultata, ker bi ta pomoč morala biti izločena iz premoženja prejemnika pred iztekom roka, ki je bil določen.
- 28 Komisija podredno trdi, da tudi če se domneva, da je začasno izvršljiva zamudna sodba omogočala takojšnjo in učinkovito izpolnitev obravnavanega sklepa, pa tožena stranka tega naslova nikakor ni uporabila za takojšnjo in učinkovito izterjavo sporne pomoči.
- 29 Komisija poudarja, da je tožeča stranka – čeprav je bil rok, ki je bil v obravnavanem sklepu določen za vračilo sporne pomoči, štiri mesece – predlog za izvršbo na podlagi zamudne sodbe vložila šele 21. marca 2011, kar je tri mesece po sprejetju tega sklepa.

- 30 Poleg tega Komisija v repliki poudarja, da sta med dnevom navedenega predloga za izvršbo in 10. aprilom 2013, ko je bila predvidena dražba nepremičnin prejemnice sporne pomoči, pretekli skoraj dve leti, v katerih tožena stranka očitno ni storila ničesar.
- 31 Nemška vlada poudarja, da pravo Unije državam članicam ne predpisuje oblike, v kateri morajo dodeliti državno pomoč. V skladu z nemškim pravom, ki omogoča dodelitev državnih pomoči z upravnimi akti, pogodbami javnega prava ali zasebnopravnimi pogodbami, je izbira oblike akta, s katerim se pomoč dodeli, odločilna za obliko, v kateri se lahko odredi vračilo te pomoči. V obravnavanem primeru naj bi sporno pomoč družbi MB System z zasebnopravno pogodbo podelila družba TBG, ki je investicijska družba zasebnega prava, katere lastnica je nemška država. Torej, ker družba MB System ni izpolnila zahteve za vračilo te pomoči, naj javni organi ne bi mogli sami izvršiti obravnavanega sklepa, temveč naj bi svojo pravico do vračila navedene pomoči morali uveljavljati pred civilnimi sodišči.
- 32 Nemška vlada trdi, da ob uporabi načel zakonitosti aktov javnih oblasti ter razlikovanja med javnopravnimi akti in zasebnopravnimi akti iz nemškega prava, zlasti iz člena 20(3) ustave Zvezne republike Nemčije (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland), izhaja, da smejo javni organi sprejeti upravni akt zaradi izterjave državne pomoči le, če je bila ta pomoč dodeljena z upravnim aktom javnega prava in če obstaja pravna podlaga, ki jih pooblašča za sprejetje takega akta. Nemško pravo naj ne bi dopuščalo, da javni organ ukrepa in z aktom javne oblasti povzroči prenehanje zasebnopravne pogodbe. Vsebovalo naj ne bi niti splošnega pooblastila, s katerim bi bilo takemu organu dovoljeno ukrepati na skoraj vseh področjih.
- 33 Nemška vlada dodaja, da prejemnik pomoči upravni akt, ki ga sprejme nemški javni organ, vsekakor lahko izpodbija pred sodiščem. Zamude naj bi bile torej vedno mogoče. Tak položaj naj bi bil običajna posledica načela učinkovitega sodnega varstva. Zato naj ne bi bilo dokazano, da bi sprejetje upravnega akta dejansko omogočalo hitrejšo vračilo sporne pomoči kot vložitev civilne tožbe.
- 34 Po mnenju nemške vlade niti ni mogoče šteti, da so določbe prava Unije pravne podlage, ki jo pooblaščajo za sprejetje upravnega akta. Obravnavani sklep naj bi bil namreč naslovljen na zadevno državo članico, ne da bi določil podrobna pravila, v skladu s katerimi naj bi potekal nacionalni postopek za vračilo zadevne pomoči. Poleg tega naj ne bi niti člen 14(3) Uredbe št. 659/1999 vseboval podrobnosti glede postopka za vračilo pomoči. Ta določba in sklepi Komisije, kot je sporni, naj bi urejali le razmerja med Komisijo in zadevno državo članico in naj bi glede ostalega napotovali na nacionalno postopkovno pravo. Poleg tega naj člen 108(2), prvi pododstavek, PDEU ne bi bil dovolj izčrpen, da bi imel neposredni učinek za posameznike, in naj bi določal, da mora Komisija v zvezi z vračilom pomoči, ki ni združljiva z notranjim trgov, prej sprejeti zavezujoč sklep.
- 35 Nemška vlada trdi tudi, da je treba rok, ki ga je Komisija določila v sklepu, kot je obravnavani, razlagati kot rok, v katerem je treba ukrepati, ne pa kot rok za izvršitev. V tem roku naj bi bila zadevna država članica dolžna le sprejeti in izvesti vse ukrepe, potrebne za to, da se omogoči vračilo sporne pomoči in da se ponovno vzpostavijo normalni pogoji konkurence. Ta razlaga naj bi bila skladna z besedilom člena 14(3), prvi stavek, Uredbe št. 659/1999, v katerem so omenjeni postopki, določeni v nacionalni zakonodaji. V obravnavanem primeru naj bi družba TBG sprejela vse ukrepe, potrebne za izvršitev obravnavanega sklepa pred iztekom roka, določenega v njem.

Presoja Sodišča

- 36 Poudariti je treba, da čeprav se stranki v trditvah sklicujeta na položaje in dejstva pred sprejetjem obravnavanega sklepa, se tožba Komisije nanaša na neizvršitev tega sklepa, ki bo tudi predmet preučitve Sodišča.

- 37 Člen 14(1) Uredbe št. 659/1999 določa, da Komisija v primeru sprejetja negativne odločbe v zvezi nezakonito pomočjo odloči, da mora zadevna država članica sprejeti vse potrebne ukrepe, da upravičenec vrne pomoč. Vračila pa ne zahteva, če bi bilo to v nasprotju s splošnim načelom prava Unije.
- 38 V skladu s členom 14(3), prvi stavek, Uredbe št. 659/1999 se vračilo izvede nemudoma in skladno s postopki, določenimi v nacionalni zakonodaji zadevne države članice, če ti omogočajo takojšnjo in učinkovito izvajanje sklepa Komisije. Za to zadevne države članice v skladu s členom 14(3), drugi stavek, navedene uredbe brez poseganja v pravo Unije sprejmejo vse potrebne ukrepe, ki so jim na voljo v njihovih pravnih sistemih, vključno z začasnimi ukrepi.
- 39 Čeprav besedilo tega člena odraža zahteve načela učinkovitosti (sodba Scott in Kimberly Clark, C-210/09, EU:C:2010:294, točka 20), je iz njega razvidno tudi, da se pravo zadevne države članice za ta namen vračila uporabi v skladu z načelom njene procesne avtonomije, če ni pravil prava Unije na tem področju, in ob spoštovanju temeljnih pravic, zlasti pravice do poštenega sojenja, vključno s pravico do obrambe. Iz tega izhaja, da pravo Unije ne zahteva, da pristojni nacionalni organi nezakonito pomoč od prejemnika izterjajo le na podlagi sklepa Komisije o vračilu.
- 40 Zadevna država članica lahko prosto izbere način, na katerega bo izpolnila obveznost izterjave pomoči, za katero je bilo razsojeno, da je nezdržljiva z notranjim trgom, če izbrani ukrepi niso v nasprotju z obsegom in učinkovitostjo prava Unije (sodba Scott in Kimberly Clark, EU:C:2010:294, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 41 Kar zadeva svobodo držav članic glede izbire sredstev za izterjavo take pomoči, je Sodišče pojasnilo, da je ta svoboda omejena, saj posledica teh sredstev ne sme biti, da se vračilo, ki se zahteva s pravom Unije, dejansko onemogoči (glej v tem smislu sodbo Mediaset, C-69/13, EU:C:2014:71, točka 34 in navedena sodna praksa). Za uporabo nacionalnih postopkov velja pogoj, da omogočajo takojšnjo in učinkovito izvajanje sklepa Komisije, kar je pogoj, ki odraža zahteve načela učinkovitosti, določenega s sodno prakso Sodišča (sodba Komisija/Italija, C-243/10, EU:C:2012:182, točka 36 in navedena sodna praksa).
- 42 Ukrepi, ki jih sprejme država članica, morajo biti taki, da se z njimi lahko spet ustvarijo normalni pogoji konkurence, ki so bili izkrivljeni z dodelitvijo nezakonite pomoči, katere vračilo je naloženo s sklepom Komisije (sodba Scott in Kimberly Clark, EU:C:2010:294, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 43 Zato je treba vprašanje, ali je zadevna država članica – glede na zahtevo učinkovitosti – z izbiro teh sredstev izpolnila obveznost izterjave pomoči, ki je bila razglašena za nezdržljivo z notranjim trgom, presojati v vsakem primeru posebej glede na konkretne okoliščine obravnavanega primera.
- 44 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da toženi stranki ni mogoče očitati izbire njenega civilnega prava in predložitve zadeve rednemu sodišču, zato da bi izterjala sporno pomoč. V spisih, ki je na voljo Sodišču, ni ničesar, zaradi česar bi bilo mogoče *a priori* izključiti uporabo tega prava in tega sodišča, razen konkretnih okoliščin uporabe navedenega prava s strani tožene stranke in skrbnosti zadnje pri učinkoviti izterjavi sporne pomoči.
- 45 V zvezi s tem je treba najprej poudariti, da je treba nadzor izvršilnega naslova, izdanega za vračilo nezakonite državne pomoči, ki ga opravi nacionalno sodišče, in morebitno razveljavitev takega naslova šteti zgolj za izraz načela učinkovitega sodnega varstva, ki je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča splošno načelo prava Unije (glej v tem smislu sodbo Scott in Kimberly Clark, EU:C:2010:294, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 46 Ugotoviti je treba tudi, da tožena stranka ni nikoli izpodbijala svoje obveznosti izterjave sporne pomoči in da je poleg tega sprejela konkretne ukrepe za to izterjavo.

- 47 Vendar ni sporno, da sporna pomoč niti na dan vložitve tožbe Komisije niti na dan obravnave pred Sodiščem ni bila vrnjena, saj ni bila izločena iz premoženja podjetja, ki jo je prejelo.
- 48 Kar zadeva morebitno utemeljitev te precejšnje zamude, je Sodišče ugotovilo, da je edini razlog, na katerega se država članica lahko sklicuje v obrambi zoper tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti, ki jo Komisija vloži na podlagi člena 108(2) PDEU, absolutna nemožnost pravilne izvršitve zadevnega sklepa (sodbi Komisija/Nemčija, 94/87, EU:C:1989:46, točka 8, in Komisija/Francija, C-441/06, EU:C:2007:616, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 49 Kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 92 sklepnih predlogov, je lahko ta absolutna nemožnost sodne narave, če izvira iz odločb, ki so jih izdala nacionalna sodišča, v primeru da so te odločbe skladne s pravom Unije.
- 50 Ob upoštevanju tega je treba v obravnavani zadevi ugotoviti, kar sledi.
- 51 Na prvem mestu je treba poudariti, da kadar ima država članica težave pri izvrševanju sklepa Komisije o vračilu pomoči, mora v skladu s sodno prakso Sodišča te težave prepustiti v presojo Komisiji, tako da obrazloženo zaprosi za podaljšanje odrejenega roka in predlaga ustrezne spremembe tega sklepa, zato da Komisiji omogoči, da sprejme utemeljeno odločitev. V takem primeru imata država članica in Komisija ob upoštevanju člena 4(3) PEU vzajemno dolžnost lojalnega sodelovanja, zato da bi premagali te težave (glej v tem smislu sodbo Komisija/Nemčija, EU:C:1989:46, točka 9; Komisija/Italija, EU:C:2012:182, točki 41 in 42, in Komisija/Grčija, C-263/12, EU:C:2013:673, točka 32).
- 52 V obravnavani zadevi ni sporno, da tožeča stranka ni sprejela potrebnih ukrepov v smislu, ki izhaja iz sodne prakse Sodišča, s katerimi bi Komisijo spodbudila k sodelovanju pri premagovanju težav, ki jih je morebiti imela pri izvajanju obravnavanega sklepa, in k udeležbi pri iskanju ustrezne rešitve. Tožeča stranka zlasti ni težav, povezanih z izterjavo sporne pomoči v določenem roku, predložila v presojo Komisiji in je ni prosila za podaljšanje tega roka.
- 53 Na drugem mestu tožeča stranka zaradi utemeljitve neizterjave sporne pomoči do vložitve tožbe Komisije oziroma do obravnave pred Sodiščem navaja, po eni strani, da bi morala družba TBG kot javni subjekt, ki je dodelil to pomoč, sprejeti potrebne ukrepe za njeno vračilo, in po drugi strani, da se lahko pomoč, dodeljena na podlagi pravil civilnega prava, v skladu z nemškim pravnim redom izterja le v skladu s postopki, ki jih določa to pravo.
- 54 V zvezi s tem je treba poudariti, da obveznosti vračila sporne pomoči ni imela le družba TBG, temveč vsi javni organi te države članice, vsak v okviru svojih pristojnosti.
- 55 V zvezi z argumentacijo Komisije glede nemškega pravnega reda je treba poudariti, da tožena stranka ni trdila, da je bil ukrep, ki ga je sprejela, edini, ki ga je bilo mogoče predvideti za izterjavo sporne pomoči, in da niso obstajale druge možnosti, ki bi omogočale vračilo v roku iz člena 3(2) obravnavanega sklepa. Če bi se izkazalo, da s pravili civilnega prava ni mogoče učinkovito izterjati sporne pomoči, bi bilo lahko glede na okoliščine obravnavanega primera nujno, da se nacionalno pravilo ne uporabi (glej v tem smislu sodbo Komisija/Francija, C-232/05, EU:C:2006:651, točka 53) in da se uporabijo drugi ukrepi, pri čemer takih ukrepov ne bi bilo mogoče izključiti iz razlogov, ki se nanašajo na nacionalni pravni red.
- 56 Na zadnjem mestu je treba poudariti, da v skladu s sodno prakso Sodišča v zvezi z uporabo predpisov Unije o državnih pomočeh člen 4(3) PEU tudi za nacionalna sodišča ustvarja obveznost lojalnega sodelovanja s Komisijo in sodišči Unije, v okviru katerega morajo nacionalna sodišča sprejeti vse ustrezne, splošne ali posebne ukrepe, da bi zagotovila izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz prava Unije, in se vzdržati sprejetja ukrepov, ki bi lahko ogrozili doseganje ciljev Pogodbe (glej v tem smislu sodbo Mediaset, EU:C:2014:71, točka 29 in navedena sodna praksa).

- 57 Poudariti je treba tudi, kot je opozoril generalni pravobranilec v točki 91 sklepnih predlogov, da zahteve, ki jih je Sodišče določilo v sodbah Zuckerfabrik Süderdithmarschen in Zuckerfabrik Soest (C-143/88 in C-92/89, EU:C:1991:65) in Atlanta Fruchthandelsgesellschaft in drugi (I) (C-465/93, EU:C:1995:369), veljajo tudi za ravnanja, s katerimi se skuša na nacionalni ravni doseči prekinitve postopka za vračilo pomoči, katere vračilo je odredila Komisija.
- 58 V obravnavani zadevi zahteve, določene s sodno prakso, niso bile spoštovane, kar je razvidno iz dejstva, da je Bundesgerichtshof 13. septembra 2012 razveljavilo zadnje sklepe o prekinitvi postopka za vračilo pomoči, ki sta jih izdala Landgericht Mühlhausen in Thüringer Oberlandesgericht, pri čemer je navedlo, da ti sodišči nista pravilo presodili meril, ki izhajajo iz sodne prakse Sodišča.
- 59 Ob upoštevanju okoliščin te zadeve in zgornjih preudarkov je treba ugotoviti, da zamuda v zvezi z izvršitvijo obravnavanega sklepa ni utemeljena. Tožena stranka ni dokazala, da je bila absolutno pravno nezmožna uveljaviti potrebne ukrepe za doseg polnega učinkovanja tega sklepa.
- 60 Poudariti je treba, da je člen 288 PDEU, ki je bil tudi podlaga za tožbo Komisije, splošna odločba, medtem ko državne pomoči posebej urejata člen 108 PDEU in Uredba št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo tega člena. Zato ni treba ugotoviti tudi neizpolnitve obveznosti iz člena 288 PDEU. Enaka ugotovitev velja tudi za načelo učinkovitosti, ki izhaja iz člena 14 te uredbe.
- 61 Zato je treba ugotoviti, da Zvezna republika Nemčija s tem, da ni sprejela vseh ukrepov, potrebnih za to, da bi sporno pomoč iz obravnavanega sklepa izterjala od prejemnika te pomoči, ni izpolnila obveznosti iz člena 108(2) PDEU, člena 14(3) Uredbe št. 659/1999 in členov od 1 do 3 navedenega sklepa.

Stroški

- 62 V skladu s členom 138(1) Poslovnika Sodišča se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker je Komisija predlagala, naj se Zvezni republiki Nemčiji naloži plačilo stroškov, in ker ta s predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

- 1. Zvezna republika Nemčija s tem, da ni sprejela vseh ukrepov, potrebnih za to, da bi državno pomoč iz Sklepa Komisije 2011/471/EU z dne 14. decembra 2010 o državni pomoči C 38/05 (ex NN 52/04) Nemčije v korist skupine Biria izterjala od prejemnika te pomoči, ni izpolnila obveznosti iz člena 108(2) PDEU, člena 14(3) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] in členov od 1 do 3 navedenega sklepa.**
- 2. Zvezni republiki Nemčiji se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi